

Československý týdeník - Evropské vydání
Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 16. DECEMBER 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH (SCHWEIZ) Nr. 50. • PREIS S. FR. 1.00

Protesty ve Velké Británii

Britský list The Sunday Telegraph uveřejnil obšírný článek, zabývající se negativní britskou odezvou na návštěvu delegace československého federálního shromáždění ve Velké Británii. List píše: Když se vedení britské meziparlamentní unie rozhodlo pozvat na návštěvu poslaneckou delegaci z Československa, očekávalo se, že to zčeří hladinu v okruhu zadních lavic v britském parlamentu. Avšak uvítací slavnost byla provázena vinou protestů a kritiky, která znamená velký negativní moment ve vztazích mezi oběma zeměmi. Má se za to, že protesty pravděpodobně zmaří v příštích měsících výměnu návštěv na úrovni ministrů. Delegace, kterou vedl místopředseda federálního shromáždění Jan Marko měla podle všeho připravit terén pro návštěvu ministra zahraničí Chňoupka nebo jiného vysoce postaveného činitele v Londýně. Avšak na obou stranách sněmovny byla projevena nevole proti pokračující sovětské okupaci Československa a proti tomu, jak Moskva manipuluje Husákovu vládu. Článek v Sunday Telegraph pokračuje: Komentář pražského rozhlasu se pokusil odčinit kus škody tím, že se vyjádřil pochvalně o postoji ministerského předsedy Wilsona ke vztahům s Československem a tím, že kritiku v tisku označil za štěkání, které neruší karavanu v tom, aby šla dále. Ti, kteří se podíleli na britských parlamentních protestech, projeví však názor, že československé vedení bylo dotčeno a že se podle této zkušenosti zařídí. Potom vysvětluje britský

HANA BENEŠOVÁ ZEMŘELA

2. prosince v Praze, ve věku 89 let. Přestože čs. oznamovací prostředky se o jejím úmrtí a datu pohřbu vůbec nezminily, přišly do Strašnického krematoria už hodiny před obřady tisíce lidí.

list, jak k pozvání se strany britské meziparlamentární unie došlo. Že šlo o pozvání, jež měla být v Praze doručena původně v roce 1968, že však celá záležitost byla odložena po srpnových událostech. Před několika měsíci dospěl 20-členný výkonný výbor britské sekce meziparlamentní unie k závěru, že Československo se už dost dlouho načekalo a předseda zmíněného orgánu, labouristický poslanec Tom William letěl do Prahy dohodnout program návštěvy.

Největší část z 580 britských poslanců, kteří jsou členy britské sekce meziparlamentní unie se o rozhodnutí pozvat delegaci Federálního shromáždění z Československa dozvěděla až expost, ze zprávy na vývěsce v poslanecké sněmovně.

Protesty začaly několik dní před přiletem delegace z Prahy. 50 členů sněmovny se připojilo k iniciativní resoluci konservativního poslance Winstona Churchila, vnuka někdejšího slavného britského ministerského předsedy. Tato resoluce je opětovným ujištěním o jasném odsouzení sovětské okupace Československa. Vyslovuje se proti pokračujícímu pobytu 90.000 sovětských vojáků v Československu a vyjadřuje naději, že jednoho dne bude možno na půdě britské sněmovny uvítat skutečné představitele svobodného lidu a svobodně zvoleného Československého parlamentu. V mnoha protestech se kritikuje, že politika britské sekce meziparlamentní unie, svou iniciativou k výměně návštěv s parlamentními institucemi v komunistických zemích, se dostala do rozporu s původními intencemi hnutí, které vzniklo před 100 lety a jehož cílem byl rozvoj demokratických institucí.

Závěrem v Sunday Telegraph čteme: "Československé rozhodnutí, poslat své poslance do Londýna a ostatní diplomatické kontakty nikterak nenavodilo iluze, že si Praha začíná počínat liberálněji anebo, že Sovětský svaz uvolňuje své těsné sevření."

Komunisté v rozpacích

V postoji francouzské komunistické strany k jejím partnerům v levicové alianci došlo k obrátu, který se rozrůstá do nových rozměrů a vyvolává dohady o možných změnách v jejím nejvyšším vedení.

Jak se zdá, nedávné změny strategie francouzské komunistické strany se týkají iniciativy, kterou vyvinul její generální tajemník Georges Marchais, aby přesvědčil veřejnost, že jeho strana je liberálnější a otevřenější, než tvrdí její odpůrci. Tento vývoj se podle všeho zastavil.

Francouzská komunistická strana projevuje opět větší neústupnost. Možnost určité ztráty vlivu generálního tajemníka vyvstala před několika týdny, když se ukázalo, že jeho návrh na širokou národní unii nijak nenadchl řadové členy strany. Říjnový mimořádný sjezd, původně svolaný, aby schválil unii, skončil přijetím rezoluce, vyjadřující tradiční, v přesném slova smyslu komunistické a revoluční cíle mnohem pádněji než původní návrhy. Tehdy proskočily pověsti, že odpor proti navrhované unii mezi řadovými členy strany neúnavně povz-

buzoval členy politbyra Roland Leroy, v kterém mnozí spatřují Marchaisova soka.

Leroy převzal před časem vedení hlavního listu francouzské komunistické strany L'Humanité. Shodou okolností či záměrně, L'Humanité otiskla více článků svých korespondentů o událostech ve východní Evropě, které před tím přenechávala západním agenturám. Pokud je známo, Marchais nevynášel nikdy východní socialismus jako příklad. Je tedy tím pozoruhodnější — že na nedávném sjezdu strany velebil údajné vymoženosti sovětského bloku člen Ústředního výboru Jean Kanapa, který patří k věrným stoupencům Leroa.

Jak se teď ukazuje, Marchaisovy postoje daly podnět k široké kritice v politbyru a v ústředním výboru už předtím, než vystoupil s návrhem na národní unii. Podle různých zpráv byl generální tajemník francouzské komunistické strany zvláště kritizován za to, jak si vedl v jarní volební kampani. Marchais tehdy oznámil, že si komunisté nebudou činit nároky na důležitá ministerská křesla v případě vítězství levice, a

zároveň na několika volebních shromážděních dovolil, aby hlavní úlohu na nich hrál levicový kandidát na úřad presidenta François Mitterand. Zdá se sotva pravděpodobné, že by komunistická strana odvolala Marchaise z funkce generálního tajemníka; tím by příliš otevřeně doznala své omyly. Ale určité oprávnění má tvrzení, že Marchais teď jen provádí to, co mu nařizují stoupenci tvrdé linie. Tato nová tvrdá linie by tedy znamenala, že spor s nekomunistickou levicí bude pokračovat a — jak naznačuje nejnovější vývoj — vybočí z francouzského rámce a zahrne sociální demokracii jako takovou. Francouzští komunisté totiž v posledních dnech opětovně obvinili zahraniční spojence svých socialistických partnerů. O předsedovi britské labouristické vlády Haroldu Wilsonovi tvrdili, že nepatříčné ustupuje kapitalistům, ale svůj hněv zaměřili především na nynějšího kancléře Německé spolkové republiky Helmuta Schmidta a jeho předchůdce Willyho Brandta, proto, že jsou věrni Spojeným státům a Severoatlantickému obrannému společenství.

OSN A IZRAEL

raeli vůbec. Když letošní prezident Valného shromáždění alžírský ministr zahraničí Buteflika, přečetl výsledky hlasování, propukli delegati afrických a asijských zemí v hlučný jásot. Došlo dokonce k nedůstojným scénám, které pozorovatelům připomněly okolnosti, za nichž byl před třemi roky donucen opustit světovou organizaci Tajvan, neboli Národní Čína.

V Izraeli vyvolaly výsledky hlasování hluboké rozhořčení. Deník Jursalem Post napsal, že přijaté závěry jsou v rozporu s rozhodnutím Organizace spojených národů, jímž byl před dvacetisedmi lety založen stát Izrael. Tehdy se za založení nového státu přimlouval velmi důrazně sovětský velvyslanec ve Spojených národech a dnešní ministr zahraničí Gro-

myko. List píše dál: Možná, že postoj zemí Evropského společenství signalisuje první poznatek, že tato politika vůči arabským státům může vést jako chlácholení Hitlera před čtyřiceti lety pouze ke katastrofě. Deník Davar, který vydávají izraelské odhory a nezávislý list Haárec kritizují západní vlády za nedostatek odvahy, který projevily při hlasování. Pouze Spojené státy — jak se zdá — jsou nyní věrným spojencem Izraele.

V této souvislosti je nutno zaznamenat, že bonnská vláda vyvinula velké úsilí ve snaze dohodnout jednotný postoj, s nímž by Evropské společenství vystoupilo před OSN. Francie, jako už často v minulosti, zvolila opět izolaci. V druhé resoluci, která přiznala Palestincům statut (Pokrac. na strane 3)

O ČESKOSLOVENSKU

Spolupráce s Rakouskem

Rakousko má dnes s východoevropskými zeměmi na 100 kooperačních smluv v hospodářské oblasti. Pokud jde o Československo týkají se hlavně lězby ropy a zemního plynu v pohraničních oblastech, dodávek elektrické energie a letecké dopravy. Vzájemná obchodní výměna dosáhla v roce 1973 obrátu 1745 milionů korun. Čs. strana má údajně zájem na zvýšení tohoto obrátu.

Favorit do světa

Prostřednictvím Motokovu dodali z rokycanského Favoritu do zahraničí zboží za tři čtvrti milionu korun. Jen do takzvaných kapitalistických států bylo odesláno 16.000 kol. Největší odběratelé ze západních zemí jsou Spojené státy a Kanada.

Podniky neplní plán

V prvních třech čtvrtletích letošního státního plánu nespěla celá řada čs. podniků stanovené úkoly. Tak třeba pět velkých hutnických závodů dluží dodávky za 123 milionů korun, 39 podniků všeobecného strojírenství dodávky za 330 milionů. Práci řady podniků ovlivnilo a ovlivňuje obližnější a cenově náročnější získávání surovin a materiálů na světových trzích.

Vozy Damcar

Československo dodává do Sovětského svazu speciální železniční nákladní vagóny typu Damcar. V 60. letech to byly vozy s nosností až 100 tun. Ted' se dodávají vagóny s nosností mnohem vyšší a zároveň technicky vylepšené. Vagóny totiž dopravují suroviny za rozdílných klimatických podmínek, takže musí dokonale pracovat v teplotách od minus 55 do plus 55 stupňů Celsia. Letos se do SSSR dodá 875 takových vozů.

Čapek v Rusku

První díl Sebraných spisů Karla Čapka vyšel v Moskvě v nakladatelství Umělecká literatura. Sedmidílné vydání má náklad pětasedmdesát tisíc výtisků. Jednotlivé svazky obsahují také ilustrace Josefa Čapka.

Výstava s nedostatky

Ministr všeobecného strojírenství Bahyl kritizoval při zahájení bratislavské výstavy nových výrobků čs. strojírenského průmyslu nedostatky v některých artiklech. Chybí armatury, mnohé druhy nářadí, vysavače, mixéry a automatické pračky. Ministr slíbil pro urychlené uspokojení trhu nákup zahraničních licencí, např. na výrobu skládacích deštníků, žehliče prádla, bubnové sušičky a jiných výrobků. Kritiku si vysloužily i továrny, které "modernizují" své výrobky jen novými nálepkami.

Bezpečnost v zemědělství

Prověrka bezpečnosti a hygieny práce v čs. zemědělství přinesla katastrofální výsledky. Ve 1280 prověřovaných družstvech bylo nalezeno 12.311 závad — od nedodržovaných lékařských prohlídek dojiček přes vadné ustájení dobytka, nebezpečné elektrické instalace až po havarijní stav budov. Celkem 40.000 žen v zemědělství je nuceno porušovat zákaz noční práce.

Prácheňský soubor

Ve Strakonicih byl jubilejní koncert k 25. výročí činnosti Prácheňského souboru písní a tanců. Koncertu se účastnily i národopisné skupiny z Estonska, Irska, Kanady, Francie a východního Německa. Prácheňský soubor uspořádal už na 1200 vystoupení.

Nejsou lékařské přístroje

Čs. lékařské přístroje, významované v prototypch na různých výstavách, se nevyrábějí. Průmyslová koordinace je tak nedokonalá, že nezajišťuje sladěnost dodávek různých jejích částí. Jde především o narkotizační a křísící přístroje, které vyrábí závod Chirana ve Staré Turé. Ted' právě vážnou subdodávky z náhodské Rubeny. Protože se mezitím stav v křísících přístrojích stal havarijním, navrhla Chirana změnu výrobního postupu. Ale to si vyžádá delšího času pro její reorganizaci.

Jet a přitom naplno brzdit

Švýcarský list Tages Anzeiger, který se zabývá současnou situací v Československu, těžkými podmínkami kulturního života, charakterizuje situaci: V českém kulturním životě se dnes žádá: jet a přitom naplno brzdit. Kdo toto může splnit je pozorovatelům aktuální scény v Praze a v Bratislavě nejasné. Jedno je však dnes jisté: ani oficiální místa ani chvalořečníci v oficiálním tisku se netají tím, že současná domácí kulturní nabídka reprezentuje jenom průměr. Příklady jsou také jak náleží hmatatelné.

Podobně restriktivní jako v literatuře je také situace na universitách. Exaktní vědy, jimž je také těžko vytknout ideologický záměr, zůstávají si sice ušetřeny, ovšem jen relativně, vezme-li se úvahu vynucený odchod politicky kompromitovaných profesorů. V této souvislosti připomíná Tages Anzeiger výrok nového vedoucího Ústavu jaderné fyziky, že by "vyhodil i Einsteina, kdyby to s jeho politickými názory nebylo v pořádku".

V dalším list seznamuje čtenáře se selektivním způsobem výběru všude, kde jde o přístup k vyššímu vzdělání v Československu. O tom, že se o vědeckých metodách na československých vysokých školách prostě nediskutuje a za zvlášť kacířský se pokládá strukturalismus. V dalším švýcarský deník píše o rozpouštění celých ústavů a institucí jako o metodě, která je používána zvlášť často potom, když bylo třeba pozvolna upustit od vyjimečného personálního zákonodárství. Kde byli dříve na obvinění z pravicevých úchylností propouštěni jednotlivci, tam jsou dnes zavírány celé specializované okruhy. V této souvislosti je v Tages Anzeiger řeč o případě dramaturgického oddělení karlovarského divadla.

Citujeme dále z textu švýcarského listu: Toto sebemrzáčení se netýká jen kulturní oblasti. Tam je jen tato tendence, řezat do vlastního masa zvlášť patrná. Když je v pražské nemocnici rozpuštěn vysoce renomovaný tým neurologů, specializovaných na operace mozku, s tím, že pro něj není již použitelný, je zřejmé, že jde o pří-

pad msty. Postup takových čistek (šest let po událostech v roce 1968) svědčí nejen o diferencovanějších metodách při sankcích vůči lidem, kteří smýšlejí jinak, nýbrž také o úmyslu primitivisovat duchovní život. Jak jinak si vysvětlit nedávno vydaný román Alexeje Pludka "Vabank" — který za reformami roku 68 hledá sionistické aranžéry a který v souvislosti s československou antisemitskou kampaní provozuje štvání, z něhož by se i takový Stürmer z doby nacismu mohl ještě učit. Pludek byl — informuje Tages Anzeiger, lektorem v nakladatelství Práce, a duchovně původně začínal v blízkosti katolicismu. S početnými romány, jež napsal, měl ne-

valný úspěch. Ted' se mu zřejmě dostalo možnosti odreagovat si své ressentimenty. Jeho odhalovací vášeň se na chvíli hodila vládnoucí politice. Pokud jde o jeho poslední knížku, situace se zřejmě podstatně změnila. Oficiální činitelé ted' o ní neradi slyší.

Kulturní život v Praze je — píše dále švýcarský list — ovládan lidmi na úrovni třetího řádu. Tito pisákové jsou někdy silnější než politici, kteří je původně protežovali. Proti středním vedoucím kádrům kultury, ve spisovatelských nebo divadelních svazech, kteří ze zářlivosti odsuzují k mlčení skutečné talentované umělce, se dnes těžko prosazuje i ministr — anebo strana.

Celodenní škola

Ve všech zemích východní Evropy — hlavně v Sovětském svazu, východním Německu a Maďarsku — se pokusně zavádějí školy s tzv. celodenním výchovným systémem. V několika posledních letech se s tímto "experimentem" začalo také v Československu. Jen v českých zemích funguje dnes 67 takových škol, na Slovensku zatím jen tři. Hlavním důvodem, proč se školy zřizují, je vyloučit — pokud možno — z výchovy a ovlivňování mladého člověka rodinu a vůbec mimoškolní — nekontrolované okolí. Režimní orgány si přece stále stěžují na to, že se děti dostávají do "duševních rozporů", protože — v dějepiscích, v hodinách češtiny, v občanské

výchově — slyší ve škole (podle stanovených osnov) něco jiného, než pak doma nebo od kamarádů. Lži oficiální propagandy, zabudované do učební látky, pochopitelně narážejí na pravdu běžného života. A to mají spravit právě "celodenní školy". Úřední zdůvodnění hovoří samozřejmě jinak: je třeba pomoci zaměstnaným ženám, je nutno nahradit dětem chybějící rodinu a napomoci rozvoji dětské osobnosti. Podle prognóz výzkumných ústavů pedagogických mají být postupně tímto způsobem "podchyceny" všechny děti, což lze vysoudit z prudkého tempa, jaké se pro další zavádění těchto škol plánuje. Především na Slovensku, kde se "zaostalo".

Dozvuky s cukrovkou

Letošní — hlavně co do počasí — obtížná sklizeň cukrové řepy (a to v celé střední Evropě) vyvolala na čs. polích velký zmatek. Už jsme o tom referovali. Ted', když se počasí aspoň částečně zlepšilo, bylo možno úrodu jakž takž — za náročné pomoci brigád ze škol, podniků a armád — destat do cukrovarů. Další rozsáhlá akce "Ani řepu nazmar" má ted' zemědělce i brigádníky znovu vyhnat do polí, neboť se prý zjistilo, že tam zůstalo ještě velké množství řepných bulv, někde dokonce až jedna pětina. Dodatečný sběr

se — za dalších enormních nákladů — koná hlavně ve Středočeském a Severočeském kraji.

Samet stále králem

Monopolní výrobce manšestrů — dytýnů a světoznámých sametů — Velveta Varnsdorfu, se i letos podílel na celé řadě světových výstav textilu, — v Poznani, Budapešti, Moskvě, Amsterdamu, Bagdádu a jinde. Všude byl největší zájem o úzkofádkové manšestry, prací kordy a o královnu látek — samet.

AMERICKÉ LISTY, Československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodrě místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhněte a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo nřečet v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order. Jméno: Adresa:

Tragedie jedné literatury

Ferdinand Peroutka

Bernard Shaw napsal drama o Johance z Arku. V něm hlavní žalobce praví: "Ty jsi postavila svou zemi nad svatou katolickou církev." Žaloby dnešního režimu v Československu proti spisovatelům točí se kolem téhož: vy jste postavili svou zemi nad podobně svatou komunistickou internacionálu. V tom, že za Pražského jara spisovatelé tak vskutku učinili, bylo něco nevyhnutelného. Ať jakkoli kosmopolitické je snad spisovatelovo rozumové přesvědčení, když tvoří, bere svůj materiál z toho, co vidí, slyší, cítí — hmatá kolem sebe. Jako umělec je spoután se svou zemí. Je-li dramatik, a ponechám sám sobě, píše drama své země. Režim však žádá, aby československý spisovatel ignoroval toto své přirozené těžisko a nepředkládal čtenářům ani své vlastní dojmy, ani city lidí své země, nýbrž aby předkládal a překládal dojmy a toužení sovětské vlády. Čilá česká literatura po celé devatenácté století žila s heslem "dohánět Evropu" a měla z toho střídmě prospěch a škodu. Poprvé dohánění nemá být dobrovolné a podle chuti spisovatelů samotných, nýbrž je přikázáno. A zní: dohánět sovětské Rusko. To, ve velmi mnohém ohledu, je dohánění dozadu, zpáteční cesta. Režim si dovoluje velký počet směrlostí. Mezi nimi snad nejménějším bylo tvrzení, že Pražské jaro potlačilo svobodu spisovatelů a teprve invase jim ji vrátila. Teprve potom prý mohli zase psát, co toužili psát, teprve potom byl odstraněn teror nad spisovatelé. Čili teprve když sovětské vojáci vnikali do redakcí a nakladatelství, teprve když spouště spisovatelů bylo zakázáno psát, když jejich knihy byly zkonfiskovány, jejich časopisy zastaveny a někteří spisovatelé byli uvězněni, teprve pak spisovatelská svoboda byla znovu nastolena. Vláda sama

cítila potřebu blíže vyložit tuto překvapující svou thesi. Hlavním jejím mluvčím v této věci se stal pan Jiří Hájek, o němž by se bylo mohlo předpokládat, že má určitou blízkost k estetice. Měl blíže jinam. Šel na svůj úkol psychologicky. Jak on to viděl, teror vzbuzuje strach, za Pražského jara pan Hájek měl strach, tedy za Pražského jara existoval teror. Není pochyby, že v těch několika měsících pan Hájek i jiní zastánci mravů a estetiky komunistické internacionály měli nelibé dojmy a zažili kousek utrpení. Musilo se jim zdát, že je nikdo nemá rád. Na nějakou chvíli nebylo nikoho, kdo by je chránil před pohrdáním. Nebyli tomu zvyklí. I z líčení pana Hájka však vyplývá, že tu působil jen nějaký nehmotný, neviditelný a neorganizovaný, jen duchovní činitel. Lidé myslili, že mají svobodu, vyjadřovali své myšlenky a city, a pan Hájek a jiní se ocitli postavení proti probuzení přirozenosti českých lidí. Sneslo se na ně takové utištění, jakému ve svobodné společnosti je vystaven člověk, o němž je zřejmé, že lže. Lidé prostě dávali najevo, že jich mají dost, že s nimi nechtějí nic mít. Jak víme, Brežněv, východoněmecký Ulbricht, polský Gomulka společně rozhodli, že Pražské jaro je trapná epizoda českých dějin, a mobilisovali. Když přirozenost byla v Československu zase potlačena, pan Hájek a jiní brzy ukázali, co je to teror. Jakmile mu utrnulo, týž pan Hájek psal: je přirozené — že je nezbytné provést rázná opatření proti spisovatelům: "budeme kádrovat spisovatele; porážka nepřátel se neobejde bez vyvození důsledků vůči jejich představitelům." Když toto bylo vykonáno, a spisovatelům byla ostrihána křídla, funkcionářům a sekretářům naopak

narostla. Je Svaz spisovatelů, je Svaz dramatických umělců, jsou i jejich předsednictva a jejich sekretariáty. Čteme, že "sekretariát předsednictva se schází každý den, aby iniciativně řešil problémy." Není umění, které by neuvadlo, jestliže jeho problémy sekretariát luští iniciativně každý den. V pražských novinách byl článek s titulem "Problémy investiční výstavby energetiky." Čekáme, že brzy některý sekretář napíše článek "Problémy investiční výstavby literatury." Není pochyby, že režim investuje do literatury. Svou těžkou rukou diktatura zařadila literaturu mezi ostatní výrobní prostředky. Literatura je výrobní prostředek na výrobu vládní příznivé nálady. Není-li spontánní souhlas s invasí, budiž vyroben.

Za těchto okolností přirozená česká literatura buď v zásuvce spisovatelů čeká na lepší časy nebo se uchýlila do exilu. Dovolíme si několik — jak se domníváme — realistických poznámek o exilové literatuře.

Když po srpnu 1968 českoslovenští spisovatelé přestupovali hranice, západní státy je přijímaly laskavě. Byl v tom soucit s nespravedlivě poraženými, byl v tom možnost i stín pokání. Západní demokracie snad cítily, že se chovaly k československým událostem necitelněji, než by byly měly. Československý spisovatel v exilu mohl počítat se sympatií. Vyšla-li jeho kniha v překladu, západní kritik nebral své nejostřejší pero, když sedal k tomu, aby ji posoudil. Nyní je už pozdější chvíle. Jestliže dobře rozumíme tomu, co se děje, nastává odliv této zásadní laskavosti, kritičtější pohled se dostavuje.

Dvě knihy českého autora byly přeloženy do angličtiny, a americký kritik začíná svůj posudek obecnější úvahou. Praví, že se mu zdá, že odbojní autoři zpoza železné opony bývají přeceňováni a jsou chváleni více pro svou morální odvahu než pro svůj literární výkon. "Politické drama zastírá uměleckou prostřednost", praví tento kritik. "Naivně se předpokládá, že člověk by neriskoval svou kariéru nebo svůj život proto, aby mohl napsat špatnou knihu," praví dále. To jsou nebezpečné poznámky, že s tímto ochladnutím třeba počítat. A podle našeho vlastního úsudku i jiné problémy se vynoří. Velké západní literatury celkem ochotně přijímají cizí živel, jestliže něčím novým přispívá k obohacení, rozšíření jejich vlastního vědomí. Lhostejně nebo omrzele přijímají, čeho samy mají doma dost. Citovaný americký kritik bere na vědomí hojnost sexuálních detailů v

přeloženém českém románu, ale píše o tom, jakoby tu kováříček přišel ke kováři. Praví: "V sexuální dekadenci Češi nemohou soutěžit s velkými kroky, jež v tomto směru učinily demokratické společnosti." Mladý muž v českém románu dělá si seznam dívek, jež měl. Americký kritik nad tím zívá: dávno nám známo. Dodává, že je to pubertální jev. A americký filmový kritik dává nejevo, že mu neimponuje, jestliže ve filmu českého režiséra mladý herec osmkrát za sebou opakuje slova ze všech nejsprostší. Byla doba, kdy také západní kritika v tom spatřovala projev individuální odvahy. Čím dále tím více je nakloněna dívat se na to jako na konformistický běh v celém dusajícím stádu odvah. Mimo to jako na břítkou obchodní konkurenci autorů a režisérů. Český spisovatel, český filmový režisér mohou přihodit jen zrnko k obecně už do všech detailů známému a už vykořisťovanému sexismu. Nikdo nevzbudí zvláštní pozornost, jestliže přihodí jedno zrnko k zrnkům nesčetným. Ukojí tím jen jednu menší tížďost. Aby mohl říci: byl jsem při tom. Nebo mnozí se domnívají, že to je vstupné, jež třeba zaplatit u dveří do moderní literatury.

Vzpomínáme na světový úspěch českého filmu před sedmi lety. Pokud jsme tehdy sledovali americkou kritiku, vycházelo nám, že úspěch nebyl založen na tom, že režisérům Kadarovi, Formanovi, Passerovi se podařilo dokázat, že "jsou při tom." Nebyly to filmy puritánské, sex v nich byl zařazen tam, kam patří, mezi nejčastější jevy života. Ale bylo to bez vychloubání, bez "Podívejte se, já vim, já jsem v tom odborník." Americká kritika nebyla zaujata tím, že český film dohonil americký, nýbrž tím, že v něm byl jiný tón, jiná atmosféra, hysterie toho nebo onoho druhu nebyla přítomna. Někteří američtí kritikové se na to dívali melancholicky, jako na něco, co Amerika snad ztrácí. Z několika jejich vět by se snad mohlo zdát, že od toho dokonce očekávali hygienický účinek na své vlastní prostředí. České filmy z té doby zůstávají na americkém repertoáru, jiné, které se více přizpůsobily, se mihly a zašly jako jepice.

Čeští spisovatelé a umělci vždy byli dobrými, ba výtečnými žáky. Je to konečný mezník jednoho národa? Před mnoha lety český básník Viktor Dyk napsal: "Země chce své slovo dořici." Aniž bychom chtěli rozhodovat — jaké to má být slovo, tolik pokládáme za jisto: česká literatura, český spisovatel v exilu by se odsuzovali k bezvýznamnosti, jestliže by se jen dali unášet rychle se střídajícími západními modami, horlivě napodobovali žargon jednoho desetiletí nebo pětiletí. To ovšem je problém na jiné úrovni než otáz-

OSN A IZRAEL

(Dokončení se str. 1)

pozorovatele, hlasovalo osm zástupců Evropského společenství proti, protože v resoluci nebyla žádná zmínka o Izraeli. Francie se hlasováním zdržela.

V Izraeli ožila debata, zda by všechny politické strany — které projeví zájem, neměly vytvořit vládu veiké koalice, která by lépe čelila těžkým dobám. Ministr informací Jariv se za takovou vládu přimlouvá od skončení loňské války na Blízkém východě. Také Národní náboženská strana se chce na práci celonárodní koalice podílet. Naproti tomu argumentuje levicová strana MAPAM, která je přidružena nejsilnější vládní Straně práce, že by velká koalice ztížila nebo dokonce znemožnila budoucí jednání. Izraelské politice by nezbyval žádný taktický prostor na manévrování. Vůdce pravicového bloku LIKUD, Menachem Begin naznačil, že si přeje být znovu členem vlády, v níž byl ministrem v letech 1967 až 1970. V televizním interview se opět přimlouval za definitivní anexi západního břehu řeky Jordánu; tohoto území se na začátku listopadu oficiálně zřekl král Husajn a ammánský parlament ve prospěch eventuálního palestinského státu. Nyní je jasné — prohlásil Begin — že jedinou alternativou k izraelské vládě na tomto území, je vláda palestinských vrahů. —ger

ka, jak český spisovatel v exilu má udělat slušnou kariéru.

Exilový spisovatel je ověšen mnohými problémy. Komunistická diktatura a invase byly velký zážitek, jenž nese a oživuje téměř všechny české knihy, dosud psané v exilu. Paní Salivarová svým románem "Honzlová" sklídila všechn — zatím v exilu možný úspěch. Ale jak dlouho bude trvat konjunktura pro jediné thema? Bude exilový spisovatel schopen zpracovat thema z nového svého prostředí — jež tak málo zná? Solženicyn se vzpíral odejít do nabízeného mu exilu. Turgeněv říkal: "Bez Ruska ztrácím všechn talent." Jak pevně stojí, jak hluboko sahá spisovatel, odloučený od rodného prostředí, od skutečnosti, již důvěrně zná?

A je ovšem, a vždy bude, problém překladu. Má-li dílo exilového spisovatele vejít ve známost širšího světa, musí projít bytostí překladatelovou. Řekli bychom, že spisovatel je vydán překladateli svázán na rukou a na nohou. Americký svaz spisovatelů uspořádal konferenci o překladatelství — a o jejím průběhu byla vydána kniha, která má skoro čtyři stran velké formátu. Ze všeho, co bylo řečeno, první místo zasluhuje krátká věta: "Překladatel musí být osoba se svědomím."

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

MOSKVA A ARAFAT

Vůdce palestinských partyzánů Arafat a sovětská vláda nedospěli za svých posledních jednání k plně jednotě názorů ve všech projednávaných otázkách. Svědčí o tom, mimo jiné, i minimální publicita, kterou sovětské sdělovací prostředky věnovaly jeho návštěvě. Sovětská vláda podporuje sice myšlenku založit samostatný palestinský stát, nevyslovila se však pro likvidaci státu Izrael, jak ji žádají mnozí Palestinci z Arafatova okolí. Týdeník *Novoje Vremja* v posledním čísle definoval oficiální postoj Moskvy připomínkou, jak se Sovětský svaz postavil k problému židovského státu po skončení druhé světové války. Tehdy navrhla sovětská delegace valnému shromáždění OSN, v roce 1947, aby byl založen společný arabsko-židovský stát v Palestině. Když nebylo později možno tento návrh provést, hlasovala sovětská delegace pro vytvoření dvou nezávislých států — arabského a židovského — na palestínské půdě. Tento postoj by mohl být jakousi zárukou, že Sovětský svaz neupírá Izraeli právo na existenci.

MEXIKO A CHILE

Vztahy mezi oběma zeměmi se pohybovaly kolem bodu mrazu už od loňského puče, který svrhl Dr. Allendeho, a po němž Mexiko také odvolalo své velvyslance ze Santiaga. Letos dosáhly sice obě země dohody o jmenování nových velvyslanců, ale

Mezinárodní přehled

nakonec k tomu nedošlo. a nyní se styky vůbec přerušují. K tomu je třeba dodat, že Mexiko poskytlo po vojenském převratu v Chile útočiště velkému počtu chilských uprchlíků — mezi nimi také Hortensii Allendové, manželce bývalého presidenta. Vývoj poslední doby vlastně už nasvědčoval tomu, že orientace mexické zahraniční politiky táhne tímto směrem. Nade vši pochybu se to projevovalo za latinskoamerické diskuse o zrušení blokády pro Kubu.

Mexický prezident Luis Echeverría, jehož země styky s Kubou nepřerušila ani v nejtvrdsích letech blokády — uvalené Organizací amerických států, za své cesty po zemích Latinské Ameriky letos v létě se zasazoval o nové forum latinskoamerických zemí, které by společně hájilo navenek hospodářské zájmy při produkci a prodeji surovin. Energetická krise tuto iniciativu aktualizovala stejně jako nové nálezy ropy v Mexiku a vytváření "naftové osy" mezi Mexikem a Venezuelou.

Z členství v takovém fóru Echeverría už tehdy výslovně vylučoval Chile. Naproti tomu ale prohlásil, že členy nově plánované latinskoamerické organizace mají být všechny státy karibské oblasti, což pojmově zahrnuje také Kubu. Echeverría se nijak netajil názorem, že Cas-

trův režim je přijatelný, zatímco chilská junta, jak se ukazuje, přijatelná není.

Po návratu z římské Světové konference o problémech výživy v polovině listopadu Echeverría konkretisoval své plány, a mluvil o potřebě koordinovat hospodářskou politiku zemí amerického kontinentu vůči Spojeným státům. Téhož dne, 15. listopadu, prohlásil mexický ministr zahraničních věcí Rabasa, že společná mexicko-venezuelská komise vbrzku navštíví země Latinské Ameriky a prostuduje možnosti vytvořit organizaci, kterou mexický prezident navrhuje.

Je to jistě pozoruhodný vývoj. Koncem července v Caracasu vysvětloval Echeverría sblížení s Kubou slovy: "žijeme de facto na politicky pluralistickém kontinentě, kde jsou různorodé vlády s diametrálně protichůdnými ideologiemi, a to je třeba vzít na vědomí." Právě z hlediska uznání této různorodosti je přerušování styků Mexika s Chile překvapující.

IZRAELSKÉ ATOMY

Izraelská vláda se připravuje k účasti na ženevské konferenci, ale dala zřetelně na srozuměnou, že se nemíní podříditi diktátu, který by ohrozil existenci izraelského státu. Izraelský premiér Rabin se pozastavil nad tím, že Ford a Brežněv se ve Vladivostoku nedohodli na uspokojivé formuli pro řešení palestinské otázky a vyslovil obavy, aby Spojené státy nepodlehly soustředěnému tlaku Arabů, podporovaných Moskvou a většinou ostatního světa. Izraelci nasadí všechny prostředky, aby se to nestalo.

Pozornost vyvolaly výroky izraelského presidenta Katzira, které otiskl izraelský list *Ma'Ariv*. Katzir řekl, že Izrael má už deset let dva jaderné reaktory. Ujistil sice, že Izraelci chtějí používat atomovou energii jen k mírovým účelům, tím ale nepopřel, že mohou vyrábět v případě krajního ohrožení i atomové zbraně.

Katzirova slova se dají vykládat jako nepřímá reakce na úřední zprávu z Moskvy, že Sovětský svaz dodá Egyptu atomový reaktor s kapacitou 460 tisíc kilowattů. Podle tiskové agentury *United Press International* se kremeštinští vůdci rozhodli k dodávce reaktoru proto, aby znovu získali přízeň Egypta a potlačili tam vliv Spojených států. Původně měl dostat Egypt, současně s Izraelem, atomové reaktory ze Spojených států, ale americký kongres to prezidentu Nixonovi nepovolil s odůvodněním, že by nebyla možná kontrola, k čemu budou reaktory použity a že by nebezpečí nové války na Blízkém východě ještě více vzrostlo.

KAMPANĚ KREMLU

Také Sovětský svaz začal kampaň, v které nabádá k co největší šetrnosti při spotřebě paliv. Kampaň je ovšem poměrně diskrétní, přihlížíme-li k důrazu, s jakým sovětské sdělovací prostředky se šíří o obtížích, které mají západní země při snahách si zajistit dostatečné dodávky ropy a jiných zdrojů energie.

Ústřední stranický orgán *Pravda* žádal v nedávném úvodníku, aby se "s každým kilogramem paliv zacházelo opatrně" a připomněl, že hospodářský potenciál Sovětského svazu závisí na přiměřených rezervách paliv. Dopisovatel amerického deníku *New York Times* v Moskvě Christopher Wren napsal, že se v Moskvě a pravděpodobně také v jiných městech zabývaly příslušné městské orgány úspornými opatřeními v oboru energetiky. V třetím letošním čtvrtletí bylo přes 250 závodů v Moskvě potrestáno vysokými pokutami za to, že překročily povolenou spotřebu energie. Sovětská úřední místa sice důsledně popírají, že by se energetická krize dotýkala také Sovětského svazu a poukazují na velké přírodní zdroje země. Přiznávají ovšem nedostatky v technologii těžby a dopravy. Západní hospodářští odborníci poukazují na to, že například na tjunemských naftových polích na Sibiři zůstává v navrtaných pramenech polovina zásob pro nedostatky sovětského těžebního zařízení nevyužita. Pravda si nedávno stěžovala, že sovětský průmysl nedodává dostatek těžebních strojů a že sibiřské železnice neplní plány při dopravě paliv. Ročně se ztrácí deset milionů tun ohřívačů při dopravě otevřenými vagony.

V moskevských kulturních kruzích vzbudila nedávno značnou pozornost překvapující účast několika dosud oficiálně neuznávaných výtvarníků na výstavě v Moskev. domě umění. Jde o malíře Oskara Rabina, Lydii Masterkovou a Vladimíra Némuchina, kteří se v polovině září účastnili takzvané buldozérové výstavy na kraji hlavního města, to jest výstavy, kterou úřady násilně zlikvidovaly pomocí buldozérů, a o tři další výtvarníky, kteří se spolu se jmenovanými účastnili o dva týdny později úředně tolerované jednodenní výstavy v parku oddechu Ismajlovo. Nynější výstavu pořádá Moskevské sdružení grafických umělců, které je odborovou organizací, ale není součástí oficiálního svazu výtvarných umělců. Lydii Masterkovou přijali do sdružení před týdnem, což pro ni znamenalo vysvobození z tísnivé situace, poněvadž ji to zachránilo před trestním stíháním

pro takzvané příživnictví — kterým jí úřady minulý měsíc pohrozily. Účast 6ti takzvaných neoficiálních umělců na nynější výstavě vyvolala ovšem z kruhů jejich dosavadních druhů různý, mimo jiné také nepřívětivý ohlas. Nekonzformističtí umělci totiž nevykládají, že nynější projev jakési úřední přízně několika vybraným z jejich okruhu je pokusem rozpoltit jejich řady. Podle zprávy západoněmeckého novináře Chimelliho, považují umělci za iniciátora tohoto pokusu nového sovětského ministra kultury Děmičeva. Dopisovatelka amerického deníku *Christian Science Monitor* zaznamenala ve své zprávě z Moskvy, že v téže chvíli, kdy úřady povolují výhody některým umělcům, na jiné nátlak sesilují. Alexander Pennonen například, jeden z vystavujících v parku Ismajlovo, je nyní v psychiatrické nemocnici přes protesty, že netrpí duševními poruchami. Organizátora zářijových výstav Alexandra Glezera vyslýchala minulý týden v Lubjance státní bezpečnost, přičemž mu hrozila trestním stíháním — bude-li dále organizovat společné podniky umělců nebo informovat zahraniční činitele. Naproti tomu nabídla Glezerovu příteli Rabinovi návštěvnice, která se vydávala za úřední osobu různé výhody.

JORDÁNSKO
A PALESTINA

Jordánský král Husajn problém palestinského zastoupení řeší systematickým zmenšováním jeho vlivu v domácnosti jordánské politiky. Pro mnohé pozorovatele bylo překvapením, že Husajn přijal závěry rabatské konference a že se nepokusil takřka jak za každou cenu udržet územní celistvost svého království. Jordánsko anektovalo po první válce na Blízkém východě v roce 1949 území na západním břehu řeky Jordánu. V roce 67 tato území obsadil Izrael. Rabatská konference rozhodla, že tato území a Gaza, rovněž dnes obsazená Izraelem, mají tvořit základ budoucího palestinského státu. Jordánský král se podvolil, rozpustil parlament a utvořil nový senát, v němž zasedá místo 15 pouze 7 zástupců z Izraelem obsazeného Jordánska. Tak se Husajn formálně vzdal práv na západní břeh řeky Jordánu a jeho obyvatelstvo přišlo o část své reprezentace. Další kroky budou asi následovat, mezi nimi na prvním místě omezení finanční pomoci a eventuální zastavení výplat jordánským úředníkům spravujícím území, které rabatská konference přiřkla Arafatovi. Jordánské království může ušetřené prostředky investovat nyní do rozvoje území na východ od Jordánu, jak to ostatně Husajnovi radili už dříve jeho političtí stoupenci, mezi nimi korunní princ Hasan.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnosu od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and
590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Návštěva u Milovana Džilase

Milovan Džilas, bývalý spolupracovník maršála Tita, je už dvě desetiletí nejvýznamnějším jugoslávským opozičníkem. Je to vynikající myslitel, snad jeden z největších znaleců komunismu.

Na stole v jeho bělehradském bytě leží rukopis. To je, říká Džilas návštěvníkovi, má nová kniha. Jde v ní o genocidu. Konkrétní historický případ: pravoslavní křesťané decimují po první světové válce mohamedánské obyvatelstvo Černé Hory. Krví se platí za krev, nová příkoří mají odčinit stará příkoří. Džilasovi, který sám byl činný v politice i v historii, jde při tom o otázku viny. Pronikavý myslitel však dospívá k závěru, že v přízračných dobách, v dobách velkých proměn a zmatků, není vina obecně zjistitelná. Do hry vchází tolik faktorů,

tolik nevypočitatelného, tolik vášní, takže ukázat při tom na viníka prstem není jednoduché. Jsou situace, v kterých opravdu není snadné odpovědět, kdo je vinen. Povrchní odpověď nic nevysvětlí. Tady se ukazuje, že Milovan Džilas po svém rozchodu s komunistickou ideologií nezůstal stál na půli cesty. Na vlastním těle poznal tragiku lidského jednání i selhání. Vi až příliš dobře, že vůbec neexistují příliš jednoduché odpovědi. Věřil Džilas v Boha? Ne, říká, pro něho náboženství nehraje žádnou důležitou roli. Kdyby byl Bůh, miní, pak by se tato vyšší bytost jistě nezabývala maličkostmi a malichernostmi lidské existence. — Možná, že je tento heroický agnosticismus dědictvím jeho domova, Černé Hory — země, kde biskupo-

vé byli válečníky a válečníci biskupy a kde hlásit se ke křesťanství znamenalo bojovat proti cizí nadvládě Turků. — Pak hovoříme o Solženicynovi, o knize Souostroví Gulag, kterou Džilas od první od první do poslední stránky přečetl. Bere se stolu výtisk knihy a ukazuje mi odstavce, věty a pasáže, které si v ní zaškrtl tužkou...

Toto je, říká, nejvýznamnější kniha současnosti. Solženicyn je mu tak blízký jako málokdo jiný. Tady — říká — v této knize došlo k prvnímu a nejuplněnějšímu zúčtování s komunistickou ideologií. Zdáli se chce zúčastnit diskuse o Solženicynovi... Džilas vrtí hlavou. Celá sovětská moc, KGB, komunisté celého světa se na Solženicyna vrhají. Ne, on, Džilas nevznese proti tomuto muži jedinou námitku.

Komunisté, říká Džilas, udělali rozhodující chybu v tom, že pokračují v revoluci, v které se za dané situace vůbec nedá pokračovat. Pokusy udržet komunismus při životě jsou odsouzeny k nezdaru, protože historická situace, z které se komunismus zrodil, je na konci své cesty. Komunismus se dnes může opírat jen o vnější moc a při tom zacházet s pojmy, které ztratily všechny smysly. Džilas ovšem nevyslovuje nějaký paušální odsudek, ačkoli ho jeho dřívější soudruzi dnes zavrhnou. Pozoruhodný je respekt, s jakým hovoří o Titovi. Titova zahraniční politika, říká, je a byla pro Jugoslávii jediné možná a jediné správná. Při jiné příležitosti Džilas řekl, že Tito zná sovětské vůdce a jejich metody nejlépe ze všech státníků mimo země Varšavského paktu.

Západ Džilas neposuzuje nijak pesimisticky. Některé nepovzbudivé zjevy západní společnosti — jako kriminalita nebo pornografie — jsou opravdu jen zjevy okrajové. Rozhodně se nedotýkají jádra a nemění nic na tom, že západní forma života ve všem vysoko předstihuje komunismus.

Dnes žije Džilas jako cizinec ve vlastní zemi. Zřejmě jsou lidé, kteří mají strach s ním hovořit. Ani on se nemůže vyhnout malichernému a trapnému šikanování — zejména "na nižší rovině". Přesto se dívá s důvěrou do budoucnosti. Moc, kterou kdysi měl, neoplakává. Kdyby mu bývalo šlo jen o moc, byl by se jeho životbral docela jinými cestami. Politika, tak soudí bývalý politik, je v jistém slova smyslu vždy špinavá. Jde jenom o to, zda činnorodý politik má etos a morálku, zda svému jednání dává smysl a zda dokáže zabránit zneužívání moci.

To byl text článku, který vyšel v 1. čísle časopisu Kontinent: Návštěva u Milovana Džilase.

SPORT

Zápasy 23. kola I. hokejové ligy:

Brno-Kladno 1:6, Bratislava-Košice 6:3, Litvinov-Č. Budějovice 5:4, Sparta-Plzeň 2:2, Gottwaldov-Pardubice 0:7, Jihlava-VŽKG 5:4. Zápasy 24. kola: Košice-Gottwaldov 2:2, Č. Budějovice-Sparta 3:1, Pardubice-Litvinov 2:1, Jihlava-Bratislava 6:1, VŽKG-Brno 5:3, Plzeň-Kladno 4:4.

Tabulka:

2. Dukla Jihlava	24 29
3. Tesla Pardub.	24 28
4. Dyn. Č. Buděj.	24 27
5. Sparta	24 26
6. CHZ Litvinov	24 25
7. Sn Bratislava	24 24
8. Škoda Plzeň	23 22
9. ZKL Brno	24 22
10. VSŽ Košice	24 20
11. TJ VŽKG Ostrava	24 17
12. TJ Gottwaldov	24 12

Čs. reprezentační basketbalového mužstvo se zúčastnilo během minulého týdne mezinárodního turnaje "1974 Rotary International Basketball Classic" na kampusu Newyorské státní univerzity ve Stony Brook, L. I. za účasti předních vysokoškolských družstev ze státu New

York. Čs. basketbalisti zahájili turnaj impozantním vítězstvím nad Manhattanville College v poměru 102:39. Úspěšní byli také v semifinále utkání, v němž porazili mužstvo Adelphi University 60:45. Ve finále se už čs. mužstvu nedařilo a celku Dowling College podlehli 57:70. Byl to v pořadí už dvacátý zápas čs. basketbalistů v USA a projevila se na nich únava z hraní i cestování.

Fotbalisti pražské Slávie se zastaví na cestě do Mexika v New Yorku, kde 22. prosince je plánováno utkání na stadionu Metropolitan Oval s vedoucím celkem newyorské GASL ligy — Inter Guliana. —pza—

Mrhání hodnotami

Znovu a znovu vyplouvají na povrch fakta o neefektivnosti centrálního řízení národního hospodářství. Příkladem onehdy veřejně přiznaný v pražském Rudém právu: Před devíti lety byl schválen investiční úkol na rozšíření výroby písních kroužků v závodě Buzuluk Komárov u Hořovic. Ve lhůtě 39 měsíců se mělo prostat 75 milionů korun. V září 1970 měla být stavba dokončena a pak ročně vyrábět 30 milionů kusů písních kroužků. V dalších úvahách se dokonce počítalo s možností výrobu zvýšit o dalších 5 milionů kusů. Dopadlo to však tak, že se doba výstavby prodloužila celkem na 100 měsíců, takže k dokončení díla dojde o celou pětiletku později, to jest napřesrok. A koruna všeho: továrna bude vyrábět ne více, ale méně písních kroužků, a to o 10 milionů kusů ročně. Ovšem celá investice bude dvojnásobně drahá. Je to asi světová kuriozita — stavět takovýto, poměrně jednodu-

kových výrobků na světových trzích úspěch a přinášet cenné devizy. V roce, kdy měl být závod uveden do provozu — tedy v častokrát citovaném roce spásy dnešního režimu: 1969 — byl schválen pro tuto stavbu, jako důsledek růstu cen stavebních a jiných prací, vyšší rozpočet, ale i nový výrobní program. To vše znamenalo odsunutí konce výstavby o další tři roky. O dva roky později se — v zájmu modernizace výrobků — jež odtud měly vycházet — výrobní program znovu změnil a s ním i lehký projektový úkol. Prostředky, které se tu promrhaly, Rudé právo v tomto případě neuvádí. Ale čísla jsou tu konec konců jen očitou ilustrací problému jinak zjevného a do očí bijícího. Nepružnost ústředního plánování a naprosto vzdálený vztah investorů i stavbařů k dílu, na kterém pracují, způsobuje, že projekt — dnes ve vyspělém světě běžný — neběží nutným tempem a ubírá denně z celkového krajice národního důchodu. Lajdáctví ústředních úřadů a neschopnost řídicích orgánů nakonec zaplatí všichni občané stejným dílem. Peníze, které se prodělávají, musí stát zase někde dostat zpátky. Nejsnáze ze státních příjmů, které jsou ve státním "kapitalismu" rozsáhlé a nikým vlastně nekontrolovatelné. Stejně jako státní výdaje.

—Jz

Kůže v kultuře

člověka, — je název výstavy, která probíhá v Gottwaldově (Zlíně). V expozici jsou ukázky výrobků ze 40 závodů Československa, které používají kůži jako základní surovinu. Na třista exponátů je z oblasti umělecko-kulturní a užité potřeby.

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

chý provoz více než 8 let, prodělat na něm 75 milionů (a to jen na výstavbě) a dalších nepočítaných milionů na neuskutečněných dodávkách. Ovšem citovaná zpráva sama říká, že by bylo ještě dobré, kdyby tu šlo o výjimku; takových případů však lze v čs. ekonomice najít na každém rohu spoustu. Uvedme jen další, tamtéž citovaný příklad. Na sklonku třetí pětiletky se rozhodlo o tom, že do roku 1969 budou postaveny Nitranské textilní strojírny, tedy závod, který by mohl mít v případě špič-

K VÁNOCŮM...

TUZEX zasíláme

bezpečně a rychle

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

NEODKLÁDEJTE...

Již 50 let cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 369.00
NY — Brno — NY	\$ 363.00
NY — Bratislava — NY	\$ 383.00
NY — Košice — NY	\$ 413.00

Tyto výhodné ceny musí být zaplacený 60 dní před odletem. Změna programu nepovolena. V případě zrušení letecká společnost si ponechává 25% ceny. Ceny podléhají schválení vládou.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(při 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

SVU PO SEDMÉ . . .

Impozantní a imponující sedmý sjezd SVU — Společnosti pro vědy a umění — je už dnes minulostí a život SVU se vrátil do normálních kolejí. Nicméně: ledacos, co jsme na sjezdu slyšeli, v nás vyvolalo otázky. Obrátili jsme se proto na generálního tajemníka SVU, Dr. Hanuše Lexu s několika otázkami.

Předseda nominační komise, Dr. Jan Mládek, hovořil ve své zprávě o krizi SVU. Trochu nás to vyvedlo z míry — postrádali jsme bližší vysvětlení.

Odpověď je prostá: jde o krizi finanční. Minulý rok, tak jako už předtím, výlohy převyšovaly příjmy. Krize spočívá v tom, že jestliže se nám nepodaří zvýšit příjmy na trvalé bázi, byli bychom pravděpodobně během dvou let na nule. Snad bude možno zvýšit příjmy také zvýšením publikační činnosti — která za poslední rok víceméně stagnovala, protože bylo málo peněz. Byli jsme proto nuceni mírně zvýšit jak členské příspěvky tak předplatné Proměn, protože za dosavadního stavu z toho byl deficit. A dlouhodobě se s deficitem nedá pracovat.

Zajímalo by nás také pár slov k volbám. Zdá se nám totiž, že výsledek voleb může být ovlivněn přítomností či nepřítomností voličů.

Je pravda, že značný počet členů se voleb zúčastnil plnou mocí. Jsou organizace, kde se volby zásadně provádějí písemným hlasováním veškerého členstva. O tom jsme uvažovali už před několika lety, ale je s tím tolik administrativních komplikací, že jsme to za dnešního stavu s jednou sekretářkou, která nemůže pracovat celý týden a s jedním přetíženým generálním tajemníkem nemohli provést. Na druhé straně by bylo vyloženo nespravedlivě vůči členům kdekoli na světě, kdybychom volby omezili pouze na přítomné. Zásadně by se jich tak mohli zúčastnit pouze členové v místě valného shromáždění a několik dalších, kteří na sjezd přijeli z jiných měst a ciziny. Z toho důvodu bylo ve stanovách nutno zrušit zákaz plných mocí a připustit je, takže se voleb mohou zúčastnit všichni členové, kteří mají zájem a pošlou před volbou plné mocí.

Došlo, jak jsme si všimli, také ke změně délky volebního období . . .

Ano. Letos byly volby provedeny na dvouleté období, v minulosti jsme měli volby vždy na jeden rok. Tak to vyžadoval starý spolkový zákon státu New York. Když byl starý "Membership Corporation Law" nahrazen novým "Not-for-Profit Corporation Law", který dovoluje, aby stanovy spolků, které mu podléhají, připouštěly delší volební období, provedli jsme letos změnu stanov referendem členstva SVU a prodloužili volební období na dva roky. Takže letošní volby platí až do příštího sjezdu. Bude v srpnu 1976 na American University ve Washingtoně, D. C. Valná shromáždění budou nadále každoročně, ale volby budou jen, uprázdní-li se někde místo.

Vy sám, pane doktore, jste v čele SVU jako generální tajemník už po řadu funkčních období . . . Ale už předtím jste byl v SVU citelně činný . . .

Začneme od začátku. První kroky k založení SVU byly podniknuty hlavně ze strany zemědělského prvního našeho předsedy Prof. Václava Hlavatého a dlouholetého generálního tajemníka a později předsedy SVU Dr. Jaroslava Němce už v roce 1958. Původně se myslelo na to, aby Společnost byla jakousi odbornou odbočkou Československé národní rady americké. V roce 1960 valné shromáždění SVU rozhodlo, aby Společnost byla organizována jako samostatný spolek, a byla provedena inkorporace. Asi o rok později pak Společnost dostala daňové osvobození od US Department of Treasury. Já sám jsem byl od jara 1960 předsedou místní skupiny společnosti v New Yorku až do srpna 1968. V r. 1967 jsem se stal členem předsednictva ve funkci organizačního referenta. V srpnu 1968 na sjezdu ve Washingtonu jsem byl zvolen

generálním tajemníkem SVU. Zůstal jsem ve stejné funkci o dva roky později, i v roce 1972. Letos jsem byl znovu zvolen generálním tajemníkem na čtvrté dvouleté období. Předtím, jak už jsem řekl, byly volby vždy na jeden rok, bývalo však už tehdy zvykem, že předsednictvo bylo v lichých letech zvoleno ve stejné sestavě jako na hlavním sjezdu. Jsem tedy generálním tajemníkem od roku 1968, tedy šest let a začínám v této funkci svůj sedmý rok.

Jak byste charakterizoval celkovou činnost Společnosti?

Je rozmanitá. To, čeho si veřejnost nejvíce všimá, jsou naše sjezdy. První byl v r. 1962 ve Washingtonu, tehdy ještě v hotelu. Od druhého sjezdu byly všechny na některé universitě. A to: v letech 1964 a 66 na Columbia University v New Yorku, v r. 1968 na Georgetown university ve Washingtonu, v roce 1970 na New York University, v r. 1972 na George Washington University ve Washingtonu a letos tedy byl na N. Y. University už sedmý sjezd. Druhá část — která je důležitá pro nejširší veřejnost, je naše publikační činnost. Společnost publikovala zvlášť v šedesátých a na počátku sedmdesátých let řadu důležitých a velmi úspěšných publikací. Pouze za poslední rok nebyly vydány žádné publikace pro finanční obtíže. Mimo činnost sjezdovou a publikační je důležitá činnost místních skupin, které pořádají přednášky — koncerty a společenské podniky. Jde o místní skupiny

Generální tajemník SVU, Dr. Hanuš Lexa v rozhovoru s redaktorkou Amerických Listů.

ve Washingtonu, New Yorku, Los Angeles, Chicagu — Torontu, Montrealu, zahraniční místní či oblaštří skupiny v Anglii, ve Švýcarsku, v Austrálii a o řadu menších skupin v jiných městech, které jsou v rámci svých možností velmi činné.

Zdálo se nám, že činnost nynějšího, tedy sedmého sjezdu, byla bohatá . . .

Přípravy začaly už před dvěma lety. Původně byl pověřen přípravou sjezdu Dr. Rudolf Šturm. Dr. Šturm se dal do práce, ale pak z rodinných důvodů musel požádat, aby byl této funkce zproštěn, a před rokem byl jmenován novým sjezdovým referentem profesor Milan Fryščák, který vyučuje na slavistickém oddělení New York University češtinu a literaturu. V minulém létě, kdy profesor Fryščák byl univerzitou poslán na slavistický sjezd do Jugoslávie, generální tajemník dočasně převzal od něho přípravu sjezdu a

profesor Fryščák se opět ujal svého úkolu po svém návratu. Pak ovšem generální tajemník a kancelář SVU pomohli s přípravnými pracemi a velmi vydatně, pokud jde o technické přípravy sjezdu pomohl pokladník Jaroslav Sabat a sekretářka SVU paní Libuše Králová a řada členů newyorské místní skupiny, kteří se, například, sešli o weekendu před sjezdem a během několika hodin dali dohromady sjezdové programy, které mohly být vytištěny cestou offsetu teprve v posledním okamžiku. Sjezdu se zúčastnilo na stotřicet vědeckých pracovníků. V sobotu běželo zároveň šest sekcí dopoledne i odpoledne, v neděli čtyři sekce dopoledne i odpoledne. To znamená, že bylo dvacet polodenních sekcí a z toho některé byly rozděleny na kratší sekce, takže se odbývaly dvě sekce ve stejné místnosti během jednoho dopoledne či odpoledne. Letošní sjezd (Pokrač. na str. 7)

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačenka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelítka každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a vaškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

Domácí a importované speciality:

• EKVAR • BY • THE • BARREL

H. ROTH AND SON TEL. RE 4-1110, LE 5-2322
Na požádání zašleme náš katalog zdarma!

Karlovarská minerální voda MATTONIHO KYSIBELKA

(lahve 24 fl. oz.) na skladě!

1577 FIRST AVENUE • cor. 32nd Street • NEW YORK 28, N. Y.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný pilsenský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 — RH 4-9787

SVU po sedmé . . .

(Pokrač ze str. 6)

měl podstatně víc sekcí historických a s přípravou historických sekcí vydatně pomohl organizátor historických sekcí profesor Josef Anderle z university v Severní Karolině.

Největší společenskou událostí tohoto sjezdu byl banket, který se konal v sobotu večer v hotelu Prince George v New Yorku. Zúčastnilo se ho na dvěstětřicet lidí, kteří s nadšením poslouchali vysoce hodnotný umělecký program. Slavný český klavírní virtuos Rudolf Firkušný hrál spolu s českým, rovněž slavným cellistou Františkem Smetanou skladby K.B. Jiráka a Leoše Janáčka a pak spolu se skladatelem Karlem Husou jeho osm českých duet pro klavír na 4 ruce. Mimo to Karel Husa zahrál elegii pro klavír, rovněž svou vlastní skladbu. Koncert byl přijat obecenstvem s nadšeným potleskem. Účastníci banketu rovněž děkovali silným potleskem jak odstupujícímu předsedovi profesorovi Františku Schwarzenbergovi, tak novému předsedovi Dr. Miroslavu Rechciglvi a "last but not least", "master of ceremonies" Dr. Karlu Steinbachovi. Obzvláště ovace odstupujícímu předsedovi Dr. Schwarzenbergovi trvaly dlouho, anglicky by se tomu řeklo: "standing ovation".

Čtenáři Amerických Listů by jistě zajímalo, kolik má SVU členů?

Čekově asi patnáct set. Chtěl bych použít této příležitosti, abych opravil jeden omyl běžný v nejširších vrstvách krajského obcenstva. Často slyším ze strany

krajanů námitku, že se nechce stát členy SVU, protože prý nejsou ani umělci ani vědci. To je stanovisko naprosto nesprávné. Je pravda, že máme mezi členy SVU velký počet vynikajících vědců a umělců. To však neznamená, že by všichni ostatní, kteří se zajímají o československou vědu, československou kulturu, československé umění nebyli stejně vítáni do SVU. Budou přijati za členy SVU stejně jako všichni členové s nejvyšší vědeckou kvalifikací. Budou mít stejná hlasovací práva jako ostatní. Jedině u členů předsednictva vyžadují stanovy, aby byli členy řádnými, to znamená s určitou akademickou kvalifikací. Máme velmi značný počet členů ve všech částech světa, snad s výjimkou východní Evropy, kde máme toho času jenom jednoho člena, který si troufal.

A jsou jak mezi nimi vynikající vědci a umělci tak i jiní krajané, kteří mají zájem, aby podporovali činnost Společnosti a se zájmem sledují její podniky a její sjezdy. To neznamená, že člen SVU by musel být jenom universitní profesor anebo slavný klavírista.

Můžete nám něco říci o budoucí činnosti SVU?

Pokud jde o budoucí činnost SVU, bude snahou nově zvoleného předsednictva obnovit a co nejvíce podporovat publikační činnost Společnosti, pokusit se o snížení výloh a zvýšení příjmů, aby byla zaručena finanční rovnováha Společnosti, a podporovat činnost místních a oblastních skupin po světě. Na programu je také vydání an-

glického buletinu nebo časopisu literárního i informačního. O tom více, až budeme vědět konkrétnější data.

Těší mne Váš zájem o SVU a děkuji Vám za příležitost o Společnosti takto referovat nejširší krajské veřejnosti.

Srdečně děkuji za rozhovor. Přejeme SVU mnoho zdaru, brzké vybědnutí z finančních problémů a hojně nových členů.

Poznámka AI.: Jsme jistě rádi, že jsme mohli zhodnotit pozitivní činnost SVU a seznámit s ní krajskou veřejnost v Americe a prostřednictvím našeho evropského vydání také v Evropě. Byli bychom však také velmi rádi, kdybychom se mohli odvolat na určitou reciprocitu, jež má u slušných partnerů existovat. Co tím chceme říci je, že počet předplatitelů AL z řad členstva SVU je až zarážející nepatrný, třebaže jde o jediné české noviny na východě Spojených států, navíc se stoletou existencí.

Předsednictvo SVU 1974-6

Předseda Dr. M. Rechcigl ml., Washington, D.C., místopředsedové: Dr. A. Bořkovec, Md., Ing. J. Gavóra Kanada, Dr. Z. Suda, Pa., Dr. J. Škvorecký, Kanada, Dr. E. Šturm, Washington, D. C. Gen. taj. Dr. H. Lexa, NY., pokladník Dr. F. Meissner, Washington, D.C., redaktor Proměn Dr. J. Škvor, Kanada. Výbor SVU má 51 členů.

**PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU**

Stroje pro Rusko

Podle pražské propagandy je to tak, že "sovětské zakázky daly možnost našim konstruktérům, inženýrům a technikům, mistrům a dělníkům předvést v plné šíři schopnosti a dovednost". Ve skutečnosti jde o obchod věru ne právě nejvýhodnější, neboť ve styku s vyspělým průmyslovým světem by Československo se svou průmyslovou tradicí dnes už vyrábělo techniku daleko pokročilejší a mohlo na tom na světových trzích mocně vydělávat. Politicko-vojenský diktát z Moskvy však přikazuje jinak. Jaké to tedy byly zakázky, na kterých čs. ekonomika vlastně "vyspěla" (a prodělala)? Uvádějí se tyto výrobky: válcovací kvarto pro hutní závod Azovstal ve Ždanovu na výrobu plechu o tloušťkách 5 — 300 milimetrů k použití pro stavbu kotlů, mostů, lodí (a dodejme: tanků, děl atd.); podobné zařízení, dvacetiválcová trať ze Škodovky pro plech transformátorový byla instalována ve Sverdlovsku; v současné době probíhá montáž válcovny v Novokuzněcku, kde jde o bezstejnové válcovací stolice pro střední profily; dále bylo dodáno pro různé sovětské továrny mnoho kontisochorových tratí — kalibrovacích, svářecích, žhacích a mořicích linek; z dalších — i strategicky důležitých — výrobků se uvádějí rychlíkové elektrické lokomotivy, jichž bylo už expedováno přes 1400; z jiných dopravních prostředků pak hlavně trolejbusy, jichž jezdí v 15 sovětských městech přes 4000. Z nejnovějších energetických zakázek to pak byl nedávno postavený tranzitní plynovod (který se teď právě zdvojuje), jehož stavba silně ovlivnila soustředěním materiálních i pracov-

ních sil neplnění výstavby v jiných odvětvích; a bude to v dalších letech jiný plynovod, tentokrát na území SSSR, na jehož stavbě se ČSSR podílí s ostatními státy moskevského bloku. Za tyto úspěchy čs. vědy — výzkumu a výroby se — podle Rudého práva — SSSR revanšuje v jiném oboru: "na našich polích zaznamenávají jedinečné úspěchy sovětské pšenice". Na oplátku prý zas v Rusku sklízí obdiv čs. ječmeny.

DOLARY PRO JUGOSLÁVII

Jugoslávie očekává, že dostane od Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj ve Washingtonu úvěr na rozvoj svého zemědělství v hodnotě 66 a půl milionu dolarů. Napsal to bělehradský list "Politika". Zástupci světové banky byli za tím účelem tři týdny v Jugoslávii. Z uvedené částky dostane socialistický sektor 38 milionů a soukromý sektor 28 a půl milionu dolarů. Závěrečná jednání o poskytnutí úvěru jsou stanovena na březen příštího roku. Podle listu "Politika" bude 45% z celkové částky úvěru použito na rozvoj chovu dobytka a zbývajících 55% na rozvoj ovocnářství a zahradnictví, nákup zemědělských strojů a stavbu rozděloven mléka a jiných zařízení . . . Ve třech svazových republikách — v Srbsku, Bosně-Hercegovině a v Černé hoře, jakož i v autonomní oblasti Kosovu má dostat soukromý sektor z úvěru světové banky vyšší částku než sektor socialistický. Jugoslávské statistické údaje z loňského roku ukazují, že v roce 1970 vlastnili soukromí rolníci 8,641.000 hektarů orné půdy čili 85 procent.

Potrestaní instalatéri

Úřední odhad hmotných škod, vzniklých loni na Slovensku z tzv. "rozkrádání socialistického majetku" — hovoří o částce 85 milionů korun. To je — i podle bratislavských novin — suma silně podsazená. Je všeobecně známo, že se krade, kde to jen jde, a to jak přímo v závodech a na stavbách, tak při nhlášených výkonech či na předražování nedostatkového zboží nebo služeb. Tak třeba v Kovošrotu Leopoldov zmizelo barevných kovů za 27.000 korun; v košíckém závodě prešovského Armabetonu se ztratilo ze skladu 21 asbestocementových rour; ze zámečnické dílny Východoslovenských železáren v Košicích byl odcizen kovový materiál za 15.000 korun; z púchovských gumáren se odvážely autopláště po celých nákladních vozech. Před krajským soudem v Bratislavě se nedávno konal proces proti zaměstnancům komárenského závodu Západoslovenských vodáren a kanalizací, Okresního stavebního podniku v Komárně a z jiných závodů. Prokázalo se

jim, že ve značném množství rozprodávali vodoinstalačtérský a topenářský materiál z podnikových skladů; celková hodnota zněla — 113.000 korun. Hlavní viník byl odsouzen na 6 let vězení, ostatní na 3, 1 a půl roku, příp. k trestům podmíněným. Malí zloději jsou sem tam trestáni. Ti, kteří způsobují v národním hospodářství ztráty milionové (a za dlouhá léta miliardové), však zůstávají nejen nepotrestáni, ale i ve vysokých funkcích.

Zasedání o ekonomice

V Praze zasedal ústřední výbor KSČ, na němž Husák promluvil především o ekonomické situaci a další řešení o plánu na příští rok. Došlo pak také ke změnám ve vládě. Vlastimil Ehrenberger se místo zemřelého J. Matuška stal ministrem paliv a energetiky. Na jeho místo náměstka předsedy vlády přišel dosavadní ministr průmyslu Josef Šmoum — jehož funkcí dostal opět jeho náměstek Zdeněk Půček.

**ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH ŘAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.
Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:**

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 roků
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 roků
- 9 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer i Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Úrazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDĚLÍ

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, Frank Vozeh, 18 John St. N. Y. 11357, (212) 767-9746 Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016 George Pospishil 24 West End Ave., Westwood, N. J. — 07675 (201) 664-6511 anebo

**CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA
2701 South Harlem Avenue, Berwyn, Illinois 60402
OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY**

AMERIKO, AMERIKO . . .

O NOVÝCH MUZIKÁLECH

Přestává se mluvit o nových broadwayských muzikálech? Newyorský kritik Tom Mc Morrow razí název "Dancical", tanečník. místo musical — pro nejnovější generaci amerických muzikálů, a má pro to dobré důvody. V mnoha muzikálech posledních let se tančí téměř bez zastávky od začátku do konce. Všecko a kdekdo na jevišti je neustále v pohybu. Písníček, jež by reprodukovali zpěváci na deskách a v nočních podnicích, je teď poskrovnou. Ale zato choreografie muzikálů je vesměs znamenitá až vynikající. Jména současných muzikálových skladatelů a textařů také se už věhlasem zdaleka nemohou vyrovnat jménům jako bylo Col Porter, Rodgers a Hammerstein nebo Irvin Berlin. Dneska zná kulturní publikum mnohem spíš jména choreografů: jména jako Jerome Robbins, Gower Champion a ovšem i jména dvou nejnovějších veličin broadwayské choreografie Boba Fosse a Patricie Birchové. Fosseův úspěšný muzikál Pippin by bez tance nebyl vůbec nic. Libreto, jak recenze shodně usoudily, je slabé, hudba ne zvláště inspirovaná; a celý muzikál tudíž stojí a padá — nebo spíš se točí a skáče, jen Fosseovou choreografií. Jeho hlavní hvězdou také ostatně není herec nebo zpěvák, nýbrž černošský tanečník Ben Vereen. Vereen si prvně udělal jméno na Broadwayi jako Jidáš v bitovém muzikálu Ježíš Kristus superstar, ale i tam právě svými energickými tanečními čísly. Ostatně i superstar už do značné míry byl dancical nebo tedy tanečník. Nebyl v tom výstup, kde se netančilo. Logicky tudíž k nejvyhledávanějším dnešním herečkám pro hlavní role v muzikálech patří takové jako Carol Channing, Angela Lansbury a Gwe Verdon, ženy, které vesměs lépe tančí než zpívají. Vývoj šel tak, že původně prvním předpokladem hlavní role v muzikálu byl dobrý hlas. Když hlavní osobou v tvorbě muzikálu byl skladatel, tedy na scéně ovšem zase zpěvák. Avšak přibližně asi od doby My Fair Lady důraz na zpěváky začal mizet. My Fair Lady na Broadwayi byla triumfem Rexe Harrisona co by profesora Higginse, herce — který zpívat neumí. V té době muzikály začaly mít také závažnější libreta. Nebyla to už povětšinou limonádová historka pérové váhy, sloužící jen za záminku k šňůře znamenitých hudebních čísel. Předlohou My Fair Lady byla ovšem Shawova hra Pygmalion; a také jiné muzikály od těch dob si s oblibou braly za předlohy klasické hry a romány nebo i přímo čerpaly z historie, jako muzikály 1776, Rothschildové —

Cabaret. — muzikál o Berlíně v začátcích fašismu. Děj tedy se stal momentálně důležitějším než hudba i tanečník, a tak v muzikálu toho období dominovali herci dramatu. Nejposlednější ukázkou té školy je letošní muzikál Candide, inspirovaný Voltaireovým románem. Jenže i v něm už se projevuje nový trend a Candide ve skutečnosti vděčí za svou popularitu hlavně choreografii Patricie Birchové.

Birchová je choreografkou také dvou jiných současných "hitů": muzikálu "Grease" a "Over here". Oba jsou to nostalgické muzikály, a oba už vyloženě "tanečnické". V Grease je de facto hlavní hvězdou rock-and-roll pade-

sátých let; v Over here, s dějem z druhé světové války, je to zase swing. Původní muzikál měl obyčejně jen dvě tři velká taneční čísla, v broadwayském žargonu zvaná "Production Numbers", většinou jedno v závěru každého jednání. Ale nynější muzikál je celý jedno jediné velké "Production Number". Vypráví příběh víc pohybem než slovem, a libreto se teď už musí přizpůsobovat nápadům choreografa, ne choreograf libretu.

Odkud ten trend? Na Broadwayi tomu připisují několik důvodů. Jednak New York je teď opravdu nesporně tanečním hlavním městem světa, jak jej někdo nazval. A tak ovšem mnoho toho talentu se přelilo na Broadwayi. A dalším důvodem

jsou dva konkurenti Broadwaye: film a televize. Ty přivlekly diváka — a patrně i režiséra — k neustálému pohybu a k nepřetržitým plynulým změnám obrazu. To se teď moderní režisér muzikálu se svým choreografem vyloženě snaží docílit i na jevišti. Jak říká Ken Waisman, producent "tanečnické" Grease:

"Dnešní publikum chce i na jevišti vizuální zážitky. Muzikál Show-boat — Lod' komediantů — by se dnes nedal režírovat tak jako kdysi, když tam ti dva hlavní zpěváci prostě jen stáli, drželi se kolem pasu a zpívali Make Believe. To je příliš statické. Dnešní hra se musí hýbat".

M. R.

Člověk toho musí navenek hodně znát, aby dokázal být uvnitř pokorný.

O bezpečnosti práce

V Ostravě se konala konference o bezpečnosti a hygieně práce. Kromě řady kritických poznámek na adresu různých podniků, které se nestarají o bezpečnost svých zaměstnanců, tu bylo konstatováno: stoupá počet mimořádných úrazů; pro pracovní úrazy byly loni zameškány 4 miliony pracovních dní, pro úrazy mimořádných pracovních více než 7 milionů dní.

Australské přístroje

V pražském hotelu Intercontinental uspořádalo ministerstvo zámořského obchodu Australského společenství a agentura ČTK — Made in Publicity dny australské techniky. Hlavní jejich náplní bylo symposium o přístrojové technice, které mělo přinést úplnější obraz současné průmyslové Austrálie.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚJÍJÍCÍCH KTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

UHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Uhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00